

## POSTANOWIENIE

30 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 30 sierpnia 2023 r. w Warszawie  
w sprawie z wniosku Skarbu Państwa – Prezydentowi Miasta Krakowa  
z udziałem M.T. - kuratora spadku po R.R.  
oraz G.M.K.  
o zasiedzenie,  
na skutek skargi kasacyjnej G.M.K.  
od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie  
z 18 marca 2021 r., II Ca 2074/19,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od skarżącej G.M.K. na rzecz M.T. - kuratora spadku po R.R. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych wraz z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia skarżącej postanowienia Sądu Najwyższego z 30 sierpnia 2023 r. - tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

## UZASADNIENIE

Postanowieniem z 18 marca 2021 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił apelację wnioskodawcy Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta Krakowa od

postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie z 3 kwietnia 2019 r., którym oddalony został jego wniosek o zasiedzenie udziału we własności nieruchomości w sprawie z udziałem M.T.-kuratora spadku po R.R. i G.M.K.

U podstaw rozstrzygnięcia Sądów *meriti* legło stwierdzenie, że ocena całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do jednoznacznego wniosku, że czynności Skarbu Państwa, a następnie Gminy, w odniesieniu do posiadania 1/2 udziału we własności nieruchomości należącej do R.R. odpowiadały zachowaniu zarządcy (administratora budynku), nie nosząc cech posiadania samoistnego. W sprawie nie wykazano, by doszło do zmiany posiadania zależnego na samoistne, w tym zmanifestowania modyfikacji charakteru posiadania w stosunku do współwłaściciela nieruchomości i otoczenia. Dokonywanie remontów mających na celu zachowanie substancji budynku, pobieranie czynszów, wydawanie decyzji o przydziale lokali w związku z szczególnym trybem najmu lokali, przy zabezpieczeniu hipotecznym wierzytelności o zwrot nakładów na remont w części obciążającej współwłaścicielkę, a także podjęcie czynności zmierzających do ustanowienia kuratora spadku po R.R. celem uregulowania stanu prawnego nieruchomości i podjęcie współpracy z kuratorem, wyklucza przyjęcie, by Skarb Państwa oraz jego następca prawny (Gmina) posiadali samoistnie nieruchomość ponad przysługujący im udział przez okres prowadzący do zasiedzenia.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez uczestniczkę – G.M.K.

Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołała się na przesłankę z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

Jej zdaniem skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na naruszenie przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa materialnego i procesowego wymienionych w podstawach kasacyjnych. Wynika to z dokonania błędnej oceny charakteru posiadania poprzednika prawnego skarżącej. Wnioskodawca – wbrew stanowisku Sądu Okręgowego – zmienił bowiem charakter swojego posiadania a wykonywanie władztwa nad nieruchomością w wyniku

wykonywania uprawnień państwa, jako podmiotu prawa publicznego nie wyklucza możliwości jego kwalifikowania jako samoistnego. Świadczy o tym całokształt okoliczności sprawy w tym: przeprowadzanie w budynku remontów, pobieranie czynszów, zawieranie umów i nie zwracanie się do współwłaścicielki o wyrażenie zgody na dokonywanie czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu. Oceny tej nie zmienia hipoteczne zabezpieczenie wydatków poniesionych na remont, skoro dowodziło ono jedynie świadomości posiadacza, że nie jest właścicielem nieruchomości, a obowiązek uzyskania wpisu hipoteki przymusowej wynikał z bezwzględnie obowiązujących przepisów. Bez znaczenia są również podjęte przez skarżącą czynności związane z ustanowieniem kuratora spadku, skoro miało to miejsce już po upływie terminu zasiedzenia udziału w nieruchomości na rzecz wnioskodawcy.

Uczestnik M.T. – kurator spadku po R.R., w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

#### **Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by skarga była – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Skarżąca w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawiła argumentów, które wskazywałyby na rażące naruszenie prawa w ustalonym stanie faktycznym, polemizując z poczynionymi przez Sąd Okręgowy ustaleniami faktycznymi i ich oceną prawną.

Sąd Okręgowy nie negował - co do zasady - możliwości nabycia przez Skarb Państwa udziału we własności nieruchomości, mimo uzyskania władania w ramach sprawowania władztwa publicznego. Stwierdził jednak, że wszechstronna ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie pozwala uznać za wykazane uzewnętrznienia przez Skarb Państwa woli władania *cum animo rem sibi habendi* w sposób widoczny dla współwłaściciela i otoczenia.

Istota posiadania samoistnego oraz jego związek z okolicznościami faktycznymi konkretnej sprawy, była już wielokrotnie wyjaśniana w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. m.in. uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 26 października 2007 r., III CZP 30/07, OSNC 2008, nr 5, poz. 43; uchwała Sądu

Najwyższego z 28 marca 2014 r., III CZP 8/14, OSNC 2015, nr 1, poz. 6; i uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 6 grudnia 1991 r., III CZP 108/91, OSNCP 1992, nr 4, poz. 48)

W tego rodzaju sprawach istotne znaczenie dla kwalifikacji posiadania, jako samoistnego i dokonania subsumpcji pod określoną normę prawną, ma dokonanie uprzedniej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, będących podstawą ustaleń faktycznych, a więc kwestie usuwające się spod kontroli sądu kasacyjnego (art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c.). Skarżąca – mimo deklarowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, że nie kwestionuje podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia - problematyki tej nie bierze pod uwagę, wprost zarzucając w podstawie skargi naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., polegające na braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i jego dowolnej ocenie przez przyjęcie, że posiadanie Skarbu Państwa nie miało charakteru samoistnego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że współwłaściciel staje się samoistnym posiadaczem udziału we współwłasności nieruchomości o charakterze prowadzącym do zasiedzenia dopiero wtedy, gdy nastąpi jawna dla otoczenia i pozostałych współwłaścicieli zmiana kwalifikacji posiadania, z której będzie wynikało, że współwłaściciel posiadający rozszerzył zakres swojego samoistnego posiadania ponad realizację uprawnienia z art. 206 k.c. O posiadaniu samoistnym współwłaściciela nieruchomości nie przesądza sam fakt samodzielnego wykonywania uprawnień i ponoszenia ciężarów związanych z korzystaniem z nieruchomości, a nawet pokrywanie przez niego kosztów remontów i modernizacji. Niewykonywanie prawa posiadania przez innego współwłaściciela nie uprawnia do wniosku, że współwłaściciel posiadający przejął rzecz w samoistne posiadanie. Ciężar udowodnienia przez jednego ze współwłaścicieli, że zmienił zakres posiadania samoistnego, spoczywa na nim wraz z niekorzystnymi skutkami, jakie wiążą się z niewykazaniem w sprawie o zasiedzenie tego przymiotu. W tego rodzaju sprawach wykluczone jest ustawowe domniemanie samoistności posiadania. Surowe wymaganie dla współwłaściciela zmieniającego zakres posiadania samoistnego, uzasadnione jest bezpieczeństwem stosunków prawnych i ochroną własności, która narażona byłaby na uszczerbek, gdyby współwłaściciel uprawniony do współposiadania całości mógł łatwo doprowadzić do utraty praw

pozostałych współwłaścicieli, powołując się na zmianę swojej woli, a więc elementu subiektywnego zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 20 października 1997 r., II CKN 408/97, OSNC 1998, nr 4, poz. 61; z 11 października 2002 r., I CKN 1009/00, niepubl.; z 7 stycznia 2009 r., II CSK 405/08, niepubl.; z 29 czerwca 2010 r., III CSK 300/09, niepubl.; z 20 września 2012 r., IV CSK 117/12, niepubl., i z 2 marca 2012 r., II CSK 249/11, niepubl.).

Uwzględniając spoczywający na współwłaścicielu ciężar dowodu i wnioski wynikające z wyżej wymienionego orzecznictwa nie można stwierdzić, by stanowisko zajęte przez Sąd Okręgowy i dokonana kwalifikacja posiadania wnioskodawcy, nie odpowiadała wpracowanym w tym zakresie w orzecznictwie Sądu Najwyższego kryteriom pozwalającym na odróżnienie posiadania samoistnego i zależnego. Sposób sformułowania wniosku wskazuje, że skarżąca traktuje skargę kasacyjną nie jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, a jako instrument pozwalający jej na kwestionowanie niesatysfakcjonującego go rozstrzygnięcia w trzeciej instancji, któremu to celowi postępowanie kasacyjne nie służy.

W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku – akcentująca wybiórczo tylko niektóre elementy stanu faktycznego sprawy - nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów w zakresie stosowania prawa, których efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z tych względów, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego na rzecz uczestnika M.T. - kuratora spadku po R.R. Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 oraz art. 98 § 1<sup>1</sup> k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 i art. 391 § 1 w zw. z art. 398<sup>21</sup> k.p.c. a także § 2 pkt 7 w zw. z § 5 pkt 1 i w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

[A.T.]

[ms]

